

ПРОБЛЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19

На сучасному етапі поглиблення євроінтеграції в Україні, поступовому включенню до єдиного європейського освітнього простору відбуваються постійні інноваційні процеси в системі вітчизняної освіти [5]. У березні 2020 року в Україні запровадили карантин, тоді через пандемію корона вірусу всі студенти, які навчалися у закладах вищої освіти, були змушені перейти на дистанційне навчання. Запровадження карантину змінило традиційний освітній процес, змусивши заклади вищої освіти пристосуватись до нової реальності. Державна статистика показує, що в Україні понад 1,3 мільйона студентів. Під час пандемії корона вірусу усі вони залишили свої навчальні заклади та гуртожитки та були змушені повернутися додому і почати навчатися дистанційно.

Зклади вищої освіти України повинні були здійснити інноваційні рішення за короткий проміжок часу та запровадити дистанційне навчання з використанням різних веб-серверів, платформ, ресурсів та соціальних мереж. З початку впровадження карантину було виявлено проблеми, які вплинули на можливість організації дистанційного навчання, як з боку викладачів, так і студентів, а саме:

1. Цифрові навички. Всі студенти були змушені були застосувати сучасні технології. Це практичний досвід дозволив їм оволодіти новими навичками.

2. Методика викладання. Досі в багатьох університетах деякі викладачі змушують студентів писати реферати або конспекти лекцій від руки. Безліч досліджень показують, що в сучасних умовах це є досить не ефективним методом викладання.

3. Академічна доброчесність. Понад 90% студентів використовують у навчанні плагіат, списують на іспитах, роздруковують готові письмові роботи з інтернету, купують їх, фальсифікують або вигадують дані тощо [1].

Також у березні 2020 року було проведено онлайн опитування серед українських студентів та викладачів щодо економічних та соціальних питань під час пандемії корона вірусу. Результати онлайн опитування були невтішні та мали свої певні недоліки [2]:

- технічні питання;
- проблеми психологічного характеру.

Щодо технологічних питань, було очевидно, що не всі вищі навчальні заклади технічно підготовлені до роботи у дистанційному режимі. Лекції та семінари проводилися за допомогою сервісу Google Classroom.

Знання оцінювались за допомогою тестів. Підготовка та презентації проєктів проводилися через Skype, нові платформи, ресурси та соціальних мережах, таких як: Moodle, Zoom, Skype, Viber Telegram та Messenger.

З психологічними проблемами зіштовхнулися більше студенти, які зазначили нестачу живого спілкування з викладачем, неможливість повторної задачі пропущених практичних занять, збільшення обсягу завдань, недостатність часу на виконання завдань, зобов'язання виконувати свої сімейні обов'язки щодо контролю та догляду за молодшими братами та сестрами, поки школи закриті на період проведення онлайн-занять, обмежений доступ до комп'ютера, тому що батьки також переведені на віддалену роботу та інші. Науково-педагогічний персонал закладів вищої освіти теж зазнав проблем з переходом до дистанційного навчання, оскільки пандемія зумовила необхідність застосування найбільшої та найшвидшої трансформації педагогічної діяльності і методики оцінювання, яка коли-небудь спостерігалась у сучасних університетах. Це призвело до збільшення навантаження на науково-педагогічних працівників, вимагало від колег об'єднання власних зусиль, включаючи навчання програмному забезпеченню та спільної практичної діяльності, необхідності провадження коригування системи оцінювання студентів.

Організація іспитів онлайн стала перевіркою дисципліни, чіткості, ретельності роботи як викладача, так і студента. Через об'єднання роботи вдома та контроль над виконаними домашніми завданнями з іншими побутовими обов'язками стерло межі між роботою та хатніми справами і призвело до збільшення тривалості робочих годин та більшого навантаження. Однією із приємних переваг адаптації до пандемії корона вірусу стала успішність проведення онлайн-конференцій у Zoom, в якій зручно спілкуватися зі студентами або викладачами, також питати та відповідати на запитання. Але і тут є певні недоліки, наприклад, що: не у всіх є можливість підключення до інтернету в деяких сім'ях, технічні неполадки, відсутність камери чи мікрофона, тощо. Щодо викладачів, то в них теж були труднощі, зокрема як:

- необхідність індивідуального консультування кожного студента;
- збільшення часу на листування зі студентами;
- значне збільшення часу для перевірки практичних та самостійних завдань студентів.

Але не дивлячись на недоліки дистанційного навчання є і позитивні моменти від його впровадження, наприклад:

- якість дистанційної освіти не поступається якості денного навчання;
- студенти відмітили, що отримали навички самодисципліни та самоорганізації;
- навчання онлайн дає змогу отримати освіту у зручний час, зручному місці та рівний доступ до освіти, незалежно від твого місця проживання, стану здоров'я, тощо.

Новий міністр освіти України Сергій Шкарлет розповів про план роботи Міністерства освіти і науки України на друге півріччя 2020 року в умовах пандемії COVID-19, а саме [3]:

1. Забезпечити фінансову автономію закладам вищої освіти для здійснення діяльності.
2. Подальша акредитація формули фінансування закладів вищої освіти за результатами їх діяльності.
3. Пілотування електронної системи моніторингу працевлаштування випускників.
4. Завершення розроблення стандартів вищої освіти всіх рівнів на компетентнісній основі.
5. Підписання кредитної угоди з міжнародним банком реконструкції та розвитку (МБРР) для продовження реформування вищої освіти на суму 200 млн євро.
6. Пілотування єдиного державного кваліфікаційного іспиту за технологіями ЗНО для регульованих професій.
7. Розроблення та винесення на розгляд Уряду проєктів плану заходів щодо популяризації можливостей здобуття вищої освіти в Україні для іноземних громадян.
8. Розроблення та редакція ліцензійних умов для запровадження електронної діяльності в закладах у сфері вищої освіти.
9. Розроблення та апробація порядку експерименту про дуальну форму здобуття вищої освіти.
10. Розроблення та внесення на розгляд Уряду закону України про «Про освіту дорослих».

Не зважаючи на продовження пандемії COVID-19, Міністерство освіти України рекомендувало закладам вищої освіти самостійно визначити коли і в якій формі їм починати початковий процес в новому навчальному році. Відповідно до рекомендацій Міністерства освіти України, студенти першого курсу та магістри першого курсу вийшли на навчання 1 вересня, а студенти інших курсів з 15 вересня. Поки що у більшості закладів вищої освіти проводиться аудиторне навчання в умовах карантину з дотриманням всіх санітарних вимог, а також норм щодо розміру аудиторій відповідно до кількості студентів. Велика академічна група поділяється на підгрупи. Потокові лекції можна проводити

дистанційно в режим онлайн, для уникнення великого скупчення студентів. Для студентів заочної форми навчання продовжать практикувати дистанційну форму навчання, щоб мінімізувати переміщення здобувачів освіти з різних регіонів країни. Пандемія корона вірусу призвела до серйозних структурних змін у закладах вищої освіти, зумовлених необхідністю зміцнення бренду, розвитком нових технологій навчання, скороченням кількості іноземних студентів, зміною потреб самих студентів, а також до закриття, об'єднання та реструктуризації університетів через скорочення їх фінансування. З метою пристосування таких пандемічних умов вітчизняні університети повинні мати гнучкі та надійні моделі дистанційної освіти, які дозволять адаптуватися до різних умов. Багато нововведень застосованих під час пандемії в університетах, будуть корисними для студентів і після відновлення ситуації. В сучасних реаліях студенти повинні навчитися самоосвіти та саморозвитку, тому що це позитивно вплине на їх адаптивну здатність, що може бути ефективно використано їх професійній кар'єрі в майбутньому.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Академічна культура українського студентства: основні чинники формування та розвитку [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://fond.sociology.kharkov.ua/images/docs/academ_cult/material.pdf.
2. Brammer S., Clark T. COVID-19 and Management Education: Reflections on Challenges, Opportunities, and Potential Futures // *British Journal of Management*. – 2020. – Vol. 31. – P. 453-456).
3. План роботи Міністерства освіти і науки України на друге півріччя 2020 року [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://mon.gov.ua/ua>.
4. Заклади освіти отримали "карантинні" рекомендації для початку навчання із 1 вересня [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://buh.ligazakon.net/ua/news/197259_zakladi-osviti-otrimali-karantinn-rekomendats-dlya-pochatku-navchannya-z-1-veresnya.
5. Шацька З. Я. Впровадження проєктних технологій в діяльність ВНЗ: переваги та недоліки [Текст] / З. Я. Шацька // *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. – 2015. – Спец. вип. : Серія "Економічні науки". – С. 374-383.
6. Ольшанська О.В. Розвиток міжнародного туризму в умовах українських реалій // *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. – 2018. – Спецвипуск. Серія «Економічні науки». – С. 281-289.